

Tiende Internationale Taalkunde-Olympiade

Ljubljana (Slovenië), 30 juli – 3 augustus 2012

Opgaven van de individuele wedstrijd

Schrijf de formulering van de opgave niet over. Schrijf de oplossing van elke opgave op een apart vel (of vellen) papier. Zet op elk vel het nummer van de opgave, je plaatsnummer en je achternaam. Dit om te zorgen dat je antwoorden op de juiste manier worden nagekeken.

Beargumenteer je antwoorden goed. Ook een geheel correct antwoord levert minder punten op als het niet wordt uitgelegd.

Opgave Nr 1 (20 punten). Gegeven zijn enkele zinnen in het centrale dialect van Dyrbal evenals hun vertalingen in het Nederlands:

1. **bayi yaça ηunçaymuça baŋgu gurugugu biŋgunman.**
Drank vermoeit de man die altijd beschuldigd wordt.
2. **balan yabu bimabaŋçalηaymuça baŋgul yaçanŋu guliŋgu ηunçaju.**
De sterke man beschuldigt de moeder die altijd doodsadders volgt.
3. **balan waymin bambun baŋgu juçanŋu jamiman.**
Suiker maakt de gezonde schoonmoeder dik.
4. **bala yila wura baŋgul bargandu biŋgundu guniju.**
De vermoede wallaby zoekt de kleine veer.
5. **balan malayigara baŋgu garandu biŋgunman.**
De rook vermoeit de schorpioen.
6. **bala gurugu baŋgul ηumanŋu munduŋgu dimbanu.**
De beledigde vader draagt de drank.
7. **bayi midin baŋgun bimaŋgu malayigaraguninaymuçagu baŋan.**
De doodsadder die altijd schorpioenen zoekt, volgt de possum.
8. **bayi gubimbulu biŋgun baŋgu gurugugu çaganman.**
Drank laat de vermoede dokter slapen.
9. **bala garan baŋgul biçirijçu baŋan.**
De hagedis volgt de rook.
10. **balan duçan baŋgul yirinçilagu guniju.**
De libelle zoekt de stekende boom.
11. **bala juça baŋgun yabuŋgu ηaçilmuçagu dimbanu.**
De moeder die altijd genegeerd wordt, draagt de suiker.
12. **bala diban çagij baŋgul gubimbulugu çamiŋgu bilmban.**
De dikke dokter duwt de grote steen.
13. **bala garan baŋgun waymindu dibanbilmbalηaymuçagu buçan.**
De schoonmoeder die altijd stenen duwt, kijkt naar de rook.
14. **balan baŋgay waçu baŋgun bundiçu çagijçu guniju.**
De grote sprinkhaan zoekt de gebogen speer.
15. **bayi biçirij biŋgun baŋgul çalηanŋu mugurugu buçan.**
De stille jongen kijkt naar de vermoede hagedis.
16. **bayi ηuma guli baŋgul yaçanŋu baŋçalmuçagu munduman.**
De man die altijd gevolgd wordt, beledigt de sterke vader.

(a) Een taalkundige dacht dat er een fout was in één van de bovenstaande zinnen in het Dyirbal. Maar in feite is er geen sprake van een fout. De verklaring voor dat wat hem vreemd leek, is dat één van de diersoorten als “oude vrouwen” wordt gezien in de één van de mythes van het Dyirbalvolk. Welk dier is het? Waarvan dacht de taalkundige dat het een fout was?

(b) Vertaal naar het Nederlands:

17. **balan ɲalɲga baŋgul ɲumaŋgu guniymuŋagu bambunman.**

18. **bala diban bilbalmuŋa baŋgun biɲjiriɲɟu guniɲu.**

19. **bayi bargan baŋgul yaɲaŋgu gubimbuluŋuɲanaymuŋagu banɟan.**

(c) Hier zijn nog drie woorden in het Dyirbal:

bayimbam — larve, rups;

mugunanɟa — tante (oudere zus van de moeder);

muŋga — hard lawaai.

Vertaal naar het Dyirbal:

20. De kleine wallaby kijkt naar de libelle.

21. De tante die altijd gevolgd wordt, buigt de veer.

22. De slapende possum negeert het harde lawaai.

23. De rups zoekt de man die altijd stenen draagt.

⚠ Het Dyirbal behoort tot de Pama-Nyungaanse taalfamilie; dit is een uitstervende inheemse taal van Australië, gesproken in het noordoosten van Queensland.

ɲ = *ng* in *eng*.

ɲ ≈ *nj* in *Njord*; **ɟ** is een plofklank (als **d**) uitgesproken op dezelfde plaats in de mond als **ɲ**.

De doodssadder is een Australische gifslang. De wallaby is een klein dier, verwant aan de kangoeroe. De possum is een Australisch buideldier dat in bomen woont. Stekende bomen zijn een geslacht van struiken en bomen met stekende haartjes, waarvan sommige gevaarlijk zijn voor mensen.

—*Artūrs Semeņuks*

Opgave Nr 2 (20 punten).

	Umbu-Ungu		Umbu-Ungu
10	<i>rureponga talu</i>		35 <i>tokapu rureponga yepoko</i>
15	<i>malapunga yepoko</i>		40 <i>tokapu malapu</i>
20	<i>supu</i>	$telu < yepoko$	48 <i>tokapu talu</i>
21	<i>tokapunga telu</i>		50 <i>tokapu alapunga talu</i>
27	<i>alapunga yepoko</i>		69 <i>tokapu talu tokapunga telu</i>
30	<i>polangipunga talu</i>		79 <i>tokapu talu polangipunga yepoko</i>
			97 <i>tokapu yepoko alapunga telu</i>

- (a) Schrijf in cijfers: *tokapu polangipu*,
tokapu talu rureponga telu,
tokapu yepoko malapunga talu,
tokapu yepoko polangipunga telu.

- (b) Schrijf in het Umbu-Ungu: 13; 66; 72; 76; 95.

⚠ Het Umbu-Ungu behoort tot de Trans-Nieuw-Guinea-taalfamilie. Het wordt door ongeveer 34 200 mensen gesproken in Papoea-Nieuw-Guinea. —*Ksenia Gilyarova*

Opgave Nr 3 (20 punten). Gegeven zijn enkele zinnen in het Baskisch evenals hun vertalingen in het Nederlands in willekeurige volgorde. Een van de Nederlandse zinnen correspondeert met twee zinnen in het Baskisch:

ahaztu ditut, ahaztu zaizkit, ahaztu zaizu, hurbildu natzaizue, hurbildu zait, lagundu ditugu, lagundu dituzu, lagundu dute, lagundu nauzue, mintzatu natzaizu, mintzatu gatzaizkizue, mintzatu zaizkigu, ukitu ditugu, ukitu naute

jij vergat hem, zij spraken met ons, ik naderde jullie, ik sprak met jou, wij hielpen hen, jullie hielpen mij, hij naderde mij, wij raakten hen aan, zij raakten mij aan, jij hielp hen, zij hielpen hem, wij spraken met jullie, ik vergat hen

- (a) Bepaal wat bij elkaar hoort.
(b) Vertaal naar het Baskisch: jij raakte mij aan, zij naderden mij.
(c) Vertaal naar het Nederlands: *lagundu dut, hurbildu gatzaizkizu*.
(d) Een van de Nederlandse zinnen kan ook op een andere manier worden vertaald naar het Baskisch. Bepaal welke zin dat is en geef de andere mogelijke vertaling.

—*Natalya Zaika*

Opgave Nr 4 (20 punten). Een zekere taalkundige besloot een grammatica van het Teop te schrijven. Eerst vroeg ze haar informanten losstaande zinnen naar hun moedertaal te vertalen. Dit is wat ze te horen kreeg:

1. Jij hebt mij geslagen.	<i>Ean paa tasu anaa.</i>
2. Hij heeft de vis gegeten.	<i>Eove paa ani bona iana.</i>
3. Wij hebben het kind geslagen.	<i>Enam paa tasu a beiko.</i>
4. De man heeft de tas gezien.	<i>A otei paa tara bona kae.</i>
5. De jongen heeft hem gedood.	<i>A visoasi paa asun bona.</i>
6. Ik heb het eten gezien.	<i>Enaa paa tara a taba'ani.</i>
7. Jullie hebben hem gehoord.	<i>Eam paa baitono e.</i>
8. Ik heb de kokosnoot aan de man gegeven.	<i>Enaa paa hee a otei bona overe.</i>
9. De vrouw hebben het eten aan jullie gegeven.	<i>A moon paa hee ameam bona taba'ani.</i>
10. Ik heb jou met de steen geslagen.	<i>Enaa paa tasu vuan a vasu.</i>
11. Zij hebben de vrouw met de bijl gedood.	<i>Eori paa asun bona moon bona toraara.</i>
12. Wij hebben de jongen een tovenaar genoemd.	<i>Enam paa dao a visoasi bona oraoraa.</i>

(a) Vertaal naar het Nederlands:

13. *Eam paa ani a overe.*
14. *Ean paa tasu a oraoraa bona kae.*
15. *Eove paa tara ameam.*

(b) Vertaal naar het Teop:

16. Wij hebben het eten aan jou gegeven.
17. Hij heeft mij een kind genoemd.
18. Ik heb hem hiermee gedood (*letterlijk* met hem).
19. De tovenaar heeft de vis aan de jongen gegeven.

Later maakte de taalkundige ook een opname van spontane spraak in het Teop en voegde bepaalde informatie toe aan de grammatica. Hier zijn enkele fragmenten van de dialogen in het Teop evenals hun vertalingen in het Nederlands. De context waarin de zinnen werden uitgesproken is tussen haakjes aangegeven.

20. (Wat is er toen met de vrouw gebeurd?)	
<i>A moon paa tara bona oraoraa.</i>	De vrouw heeft de tovenaar gezien.
21. (Waarom is er geen eten over?)	
<i>A taba'ani paa ani nam.</i>	Wij hebben het eten gegeten.
22. (Waarom heeft de jongen zo hard gehuild?)	
<i>A visoasi paa tasu a otei bona overe.</i>	De man heeft de jongen met de kokosnoot geslagen.
23. (Waar is de tas?)	
<i>A kae paa hee naa a beiko.</i>	Ik heb de tas aan het kind gegeven.

(c) Vertaal de zinnen die niet tussen haakjes staan, naar het Teop:

24. (Waarom was de tovenaar beledigd?) Ze hebben de tovenaar een vrouw genoemd.
25. (Waarom is deze bijl nat?) De jongen heeft de vis met de bijl gedood.

⚠ Het Teop behoort tot de Austronesische taalfamilie. Het wordt door ongeveer 5 000 mensen gesproken in Papoea-Nieuw-Guinea. —*Maria Konoshenko*

Opgave Nr 5 (20 punten). Gegeven zijn enkele woorden en woordgroepen in het Rotumaans evenals hun vertalingen in het Nederlands:

<i>'el'ele</i>	ondiep	<i>mamasa</i>	vast
<i>'ele</i>	nabij zijn	<i>mātiti</i>	kou(de)
<i>'olo</i>	snijden	<i>mātiti mamasa</i>	ijs
<i>a'ōf fau</i>	jaareinde	<i>moafmofa</i>	bezaaid met afval
<i>fāeag 'u'u</i>	gebarentaal gebruiken	<i>niu</i>	kopra
<i>fau</i>	jaar	<i>nu'suar tiro</i>	venster
<i>hāfhāfu</i>	rotsig	<i>nu'sura</i>	deur
<i>huag 'el'ele</i>	ongeduldig	<i>pala</i>	prikken
<i>huag to'a</i>	moedig	<i>piri</i>	zich krullen
<i>hūl hāfu</i>	blazen (van een orkaan)	<i>poagpoga = palpala</i>	bedekt met gaten
<i>hūn kia</i>	onderste deel van de nek	<i>pogi</i>	nacht
<i>huli</i>	omdraaien	<i>puhrāki</i>	koken, naar boven borrelen
<i>huni</i>	ondereinde	<i>pulu</i>	lijm
<i>is 'ā</i>	puntig	<i>kālu</i>	armband; omgeven
<i>is susu</i>	tepel	<i>riamrima</i>	glimmend
<i>lala</i>	diep	<i>rū huga</i>	maagpijn
<i>maf tiro</i>	bril	<i>to'a</i>	held

(a) Gegeven zijn de Rotumaanse namen voor zeven lichaamsdelen evenals hun vertalingen in het Nederlands in willekeurige volgorde. Bepaal wat bij elkaar hoort:

'u'u, isu, kia, leva, mafa, susu, huga
borst, oog, arm/hand, haar, hart, nek, neus

(b) Vertaal naar het Nederlands:

tiro, poga (zelfstandig naamwoord), *huag lala, hāf puhrāki, maf pogi = maf pala.*

(c) Vertaal naar het Rotumaans:

rond; kopra snijden; krulhaar; kleverig; flitsen; afval.

(d) Op basis van het hierboven gegeven materiaal kan je niet zeker zijn van de vertaling van 'woord' en 'uitputten' naar het Rotumaans. Wat zouden theoretisch mogelijke vertalingen van deze woorden naar het Rotumaans zijn?

⚠ Het Rotumaans behoort tot de Austronesische taalfamilie. Het wordt door ongeveer 9000 mensen gesproken op Fiji.

' is een medeklinker (de zogenoemde glottisslag); *a* is een open *o*; *ā* is een open *e*; *ō* ≈ *eu* in *leuk*; *ū* ≈ *u* in *student*. Het teken "ˉ" geeft een lange klinker aan.

Kopra is het gedroogde vruchtvlees van de kokosnoot.

—Boris Iomdin, Alexander Piperski

Redactie: Aleksandrs Berdičevskis, Svetlana Burlak, Ivan Derzhanski (hoofdredacteur), Hugh Dobbs, Liudmila Fedorova, Dmitry Gerasimov, Ksenia Gilyarova, Gabrijela Hladnik, Boris Iomdin, Bruno L'Astorina, Jae Kyu Lee, Aleksejs Peguševs, Alexander Piperski, Maria Rubinstein, Rosina Savisaar, Artūrs Semeņuks, Pavel Sofroniev.

Nederlandse tekst: Aleksei Nazarov, Eliza ten Kate.

Succes!